

Bilaga

Redovisning av forsknings- och lokala utvecklingsprojekt år 2019

Redovisning av lokala utvecklingsprojekt

Samlarteam

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning

Samlarprojektets syfte är att skapa ett arbetsteam utifrån behoven hos personer med samlarsyndrom. Att tillämpa den bästa kunskapen som idag finns på området och i förlängningen skapa ett arbetsteam som andra stadsdelar kan vända sig till.

Arbetsmetoden bygger på att skapa ett samarbete med klienten med hjälp av skattningsverktyg, tydlig målformulering, indelning av belamrade rum i sektioner, hemuppgifter i form av tydligt avgränsade arbetsuppgifter samt bilddokumentation.

Teoretisk bas för projektet utgörs av kunskaper från ett liknande projekt i Malmö, boken *Stuff* av Randy Frost och Gail Stekete, samt metodutformning och handledning av forskaren Volen Ivanov vid Karolinska Institutet.

Projektets resultat utgörs av ett nyskapat team inriktat på samlarsyndrom. Teamet har lyckats bättre än tidigare med att stötta klienter med samlarproblematik. Projektet har identifierat ett stort behov av kompetens inom detta område i Stockholms Stad.

Utvärdering LIHF

Farsta stadsdelsförvaltning

Syftet med projektet var att få en närmare förståelse hur ungdomar ser på LIHF insatsen utifrån: begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet, samt om det skiljer sig mellan pojkar och flickor. Andra syftet var att skapa ett kartläggningsverktyg för att fånga upp områden där behandlarna upplever att de andra

kartlägningsverktygen som LIHF använder inte fungerar tillfredsställande.

Under 2019 har semi strukturerade intervjuer genomförts med ungdomar (pojkar och flickor) och skattningsformulär från avslutade insatser. Efter genomgång av avslutade ärenden har behandlarna valt ut förändringsområden som varit betydelsefulla och upprättat skalfrågor som använts som ett kartlägningsverktyg.

Resultaten pekar på att flickor har en större begriplighet av insatsen än pojkar. Kartlägningsverktygets del om hanterbarhet visar att flickorna upplever stora relationella förbättringar och pojkar praktiska som att få och klara av jobb. Oavsett kön så har insatsen känts meningsfull, fast på olika sätt, vilket är positivt då målgruppen är familjer som har placeringsnära barn.

Kartlägningsverktyget används i dag i det ordinarie arbetet med familjerna vilket pekar på dess användbarhet.

Utvärdering av Kristeamet

Farsta stadsdelsförvaltning

Kristeamet är en biståndsbedömd öppenvårdsinsats som inrättades 2016 av Familjestödsenheten och Enheten för barn och ungdom i Farsta stadsdelsförvaltning. Inom utredningsenheten hade behovet av en intensiv insats under utredningstiden identifierats. Det gällde barnavårdsutredningar där det fanns hög oro för barnet och där svårigheterna i familjens situation var omfattande. För att kunna genomföra en utredning i dessa ärenden behövdes det en mer intensiv kontakt med familjen, behov att utforska hur föräldrarna tillgodosåg barnets behov och samtidigt ge stöd till barn och föräldrar i såväl samspel som det praktiska dagliga livet.

Syftet med projektet har varit att undersöka hur Kristeamet bidrar till utredningsarbetet och hur det bidrar till en förbättrad situation både för familjer och utredande socialsekreterare. Utgångspunkt har varit frågeställningen: "Bidrar Kristeamet till att underlätta utredarnas arbetssituation och ökar familjernas delaktighet i den situation de befinner sig i?".

Projektet startade 2017 genom att undersöka utredande socialsekreterares och biträdande chefers erfarenhet av insatsen. Projektet fortsatte under 2018 med att ta fram metoder för att kunna undersöka familjers uppfattning om insatsen. Under 2019 har projektet intervjuat familjemedlemmar som tidigare varit beviljade insatsen Kristeamet. Sammanlagt har 21 föräldrar intervjuats.

Resultaten från intervjuerna med föräldrarna och resultaten från intervjuerna med utredande socialsekreterare och biträdande chefer visar övervägande positiva uppfattningar om insatsen. De utvecklingsområden som framkom gällde struktur, kommunikation och information. Sammanfattningsvis kan projektet svara på den huvudsakliga frågeställningen att insatsen Kristeam bidrar på ett positivt sätt till utredande socialsekreterares arbetssituation och att familjernas delaktighet ökat. Eftersom insatsen pågår under en kort, intensiv tidsperiod samt att det finns en hög oro för barnen i familjer med komplexa svårigheter i sin livssituation så ökar kraven på tydlighet, samarbete och kommunikation.

Mätinstrument Avseende Livskvalitet (MALK)

Hägersten-Liljeholmens och Bromma stadsdelsförvaltning
Syftet med projektet är att skapa en kvalitetsmodell för är att säkerställa att insatserna enligt LSS utförs enligt lagens intentioner om goda levnadsvillkor och kan möjliggöra likställighet när det gäller de insatser som erbjuds i grupp- och servicebostäder i Stockholm stad.

Kvalitetsmodellen MALK är tänkt att kunna användas som en tydlig mall för hur gruppboenden praktiskt arbetar med olika kvalitetskriterier såsom en helhetssyn, känsla av sammanhang, självbestämmande och delaktighet i samhällslivet. Den framtida färdiga modellen kommer att innehålla två digitala komponenter som:

- 1) Mäter kvalitetskriterier som påverkar livskvaliteten för brukare som bor i LSS-bostad.
- 2) Informera/ utbildar brukare och personal kring dessa kriterier, brukarens rättigheter i insatsen och arbetsmetodik för att uppfylla dessa.

Dessa ska systematiseras och formges så att fler livsområden och kriterier kan mätas och informeras om på tillgängligare och konkretare sätt än idag. Mätinstrument avser att mäta fler kvalitetskriterier som påverkar brukarnas livskvalitet än de som mäts i dagens befintliga metoder.

Syftet med informationsplattformen (webbsidan) är att skapa en tydlighet och transparens kring gruppboendets uppdrag och på vilket sätt insatsen utförs. Modellen innebär en ökad delaktighet för brukarna kopplat till ett systematiskt säkerställt arbetssätt som ger brukarna en ökad egenmakt och ett genomarbetat inflytande. Webbsidan och resultaten av mätningarna blir ett inflytande som de

själva kan läsa av och hänvisa till i olika sammanhang. Mätinstrumentet ska även kunna användas som material till de uppföljningar som handläggaren utför och i utförarens upprättande och uppföljningar av genomförandeplaner.

Under 2018/2019 har projektet: 1) undersökt vilka livsområden som behöver mätas och ges kunskap kring genom MALK (detta genom fokusgrupper med brukaren, intervjuer med forskare, cirkelledare, metodutvecklare, chefer med flera). 2) Undersökt ansvarsfrågan, digitala utvecklingen, förankring i resten av förvaltningen. 3) Undersökt implementering och placering av MALKs kvalitetsarbete inom enheten.

Nästa steg i projektet är själva utformningen av de digitala komponenterna.

Case manager inom ekonomiskt bistånd

Hässelby- Vällingby stadsdelsförvaltning

Projektets syfte var att utveckla arbetsmetoder och rutiner för att erbjuda effektiva insatser och ett sammanhållet stöd till personer med ekonomiskt bistånd som har komplexa behov. Syftet har också varit att öka kunskapen om målgruppens behov för att närma sig arbetsmarknaden och egen försörjning.

Case management är ett arbetssätt som ska hjälpa de individer med omfattande behov, psykiska funktionsnedsättningar, ofta i samsjuklighet med missbruk eller psykosomatisk sjukdom. Flera forskningsstudier har visat att arbetssättet leder till framgångsrika resultat hos målgruppen som har stort behov av samordnade insatser från olika myndigheter såsom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Regionerna eller kommunen (Socialstyrelsen 2004).

Metoden är vanlig inom andra typer av verksamheter men relativt ovanlig inom ekonomiskt bistånd. Forskning visar att det saknas kunskap och insatser för gruppen som på grund av komplexa skäl har haft långvarigt behov av ekonomiskt bistånd och som inte förmår att på egen hand samordna de insatser som finns att tillgå. I projektet har rollen Case manager (CM) testats inom ekonomiskt bistånd för personer med komplexa behov/oklara försörjningshinder. CM har haft ett helhetsansvar för 20 ärenden, att jämföra med cirka 50 ärenden för en ”vanlig” socialsekreterartjänst på enheten. CMs uppdrag har varit både att jobba motiverande och att utreda samt fatta beslut om ekonomiskt bistånd.

Resultatet visar att fler klienter med komplexa behov har fått en fungerande plan. En anledning är att resurser avsatts särskilt för CM som kunnat jobba intensivt med uppsökande arbete, kontinuerliga motiverande samtal, individuella kartläggningar samt stöd att etablera och fullfölja vårdkontakter. 16 av 20 klienter hade efter projektets slut en upprättad planering där ett flertal delmål uppfyllts, exempelvis att påbörja behandling på beroendemottagning, lämna prover samt parallellt deltagande i arbetsinriktad rehabilitering via jobbtorget eller Arbetsförmedlingen.

Ytterligare ett resultat är att rollen som CM har haft en positiv effekt för övriga socialsekreterare som avlastats från de mest komplexa och tidskrävande klienterna som de tidigare inte hunnit stödja i tillräcklig utsträckning.

Etableringscoach

Kungsholmens, Östermalms och Norrmalms stadsdelsförvaltning
Projektets syfte har varit att stärka nyanlända ungdomarnas etablering i samhället och stötta dem till att bli självförsörjande och självständiga. Genom att öka målgruppens kunskap om arbete, eftergymnasial utbildning, bostad, samt hälsa och samlevnad. Målgruppen för projektet har således varit myndiga ungdomar som ska flytta till, eller som redan bor på SHIS.

Projektets genomförande har skett genom informationsträffar en gång i veckan under kvällstid och har utvärderats genom att ungdomarna fått besvara enkäter, både innan och efter genomförd kursomgång.

Projektets resultat visar att två av de tre kvantitativa målen inte uppnåddes, samtidigt som alla de kvalitativa målen uppfylldes.

Kvantitativa mål:

- Att genomföra åtta obligatoriska kurser med minst 10 ungdomar per kurs. Varje kurs består av fyra informationsträffar
- Att alla deltagare per kurstillfälle deltar i samtliga fyra informationsträffar
- Ungdomarna får stöd i att utforma ett CV och personligt brev, söka jobb och ställa sig i bostadsköer

Kvalitativa mål:

- Att öka målgruppens kunskaper vad gäller jobb- och bostadsmarknaden, studier samt hälsa och samlevnad, i syfte att underlätta ungdomarnas etablering och öka förutsättningarna för integration.

- Att stärka ungdomarnas självständighet för att minska risken att de blir aktuella inom socialtjänstens vuxenenhet.

Resultatet visar på att måluppfyllelse skedde vad gäller den kunskapsutveckling som deltagare som genomfört hela utbildningen uppnått. Däremot skedde inte måluppfyllelse vad gäller antalet deltagare som fullföljde samtliga fyra informationsträffar.

Familjeorienterat arbetssätt

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Syfte med projektet är att ge familjerna/ brukarna ett sammanhållet stöd, att stödja ett tydligt barnperspektiv samt att uppmärksamma det förebyggande arbetet. Projektet har haft sitt huvudsakliga fokus på familjeenheten vilket är en enhet där alla utredningar som rör barn samt viss vuxenhandläggning för barnens föräldrar genomförs.

Under det gångna året har kartläggningar av ärenden gjorts vid upprepade tillfälle. Därtill har brukarenkät, handläggarenkät och uppföljning med handläggare och ledningsgrupp gjorts. Under året har återkopplingar gjorts till handläggare och chefsgrupper kontinuerligt och på olika sätt.

Uppföljningar visar att handläggare som har olika huvuduppdrag idag samråder mer med varandra kring familjer de arbetar med. Handläggare håller oftare möten med familjer gemensamt. Helhetsperspektiv likväl som barnrätts-/barnperspektiv säkerställs i högre grad genom återkommande samråd och gemensamma ärendedragningar. Arbetsledare är aktiva i att uppmärksamma behov av samordning och arbetar aktivt med att stödja samverkan genom att aktivt uppmuntra till gemensamma ärendedragningar över gruppgränser. Planering för nyinkomna ärenden, utifrån ett familjeorienterat perspektiv, görs gemensamt av arbetsledarna och företrädare för mottagning för både barn-och vuxenärenden.

De sammantagna resultaten är att nivån av samverkan i ärenden där en familj har flera parallella aktualiteter på familjeenheten har ökat. Fortsatt arbete kommer under projektår 2 ske för att vidmakthålla dessa arbetssätt samt för att vidareutveckla det familjeorienterade arbetssättet tillsammans med enheterna för ekonomiskt bistånd samt relationsvårdsteamet.

Kartläggning av åtgärder gällande svarthandel med hyreskontrakt och otillåten andrahandsuthyrning Skärholmens och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Projektens syfte var att undersöka hur de nya lagskärpningarna mot olovlig andrahandsuthyrning kommer att påverka Skärholmens och

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning samt hur arbetet behöver anpassas inför införandet av lagen. Genom att väcka en diskussion om socialtjänstens roll och möjliga samverkansbehov som finns med lokala hyresvärdar för att i ett tidigt skede identifiera hushåll som bor i oriktiga hyresförhållanden och erbjuda dem stöd i att söka ett varaktigt boende.

Utredningen genomförs i två delar. Den första delen avser en kartläggning av oriktiga hyresförhållanden bland hushåll aktuella på enheten för ekonomiskt bistånd i Skärholmens och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning. Den andra delen avser en kartläggning av olovlig andrahandsuthyrning i stadsdelsområdena som genomförs med lokala hyresvärdar. Kartläggningarna omfattar enkätundersökningar, fokusgrupper och intervjuer med nyckelaktörer.

Kartläggningen från ekonomiskt bistånd visar att cirka fyra procent av samtliga hushåll aktuella på ekonomiskt bistånd i båda stadsdelsförvaltningar bor i oriktiga hyresförhållanden. Samtliga hushåll riskerar att bli av med sitt boende i och med införandet av skärpningarna i hyreslagen. Kartläggningen från bostadsbolag visar att ett fåtal lägenheter har frigjorts på grund av olaga hand och att bostadsbolag har som avsikt att intensifiera arbetet för att ta tag i oriktiga hyresförhållanden. Det kan medföra en betydlig ökning av kostnader för båda stadsdelsförvaltningar i form av tillfälliga boendeplaceringar.

Utredningen gör en rad rekommendationer för att förbereda enheten för ekonomiskt bistånd inför införandet av de nya lagskärpningarna. Rekommendationerna berör kontrollrutiner av hyresförhållanden, informationsspridning om de nya hyreslagarna, handläggning av godkänt andrahandskontrakt, bedömning av skäliga och oskäliga andrahandshyror och inneboendehyror, prioritering av målgrupp barnfamiljer och samverkan mellan socialtjänsten och lokala bostadsbolag.

Brukarskola på boende- och behandlingsenheten
Socialförvaltningens Boende- och behandlingsenhet
Projektet Brukarskolan syftar till att genom ökat brukarinflytande och minskad passivisering stötta enhetens brukare till ett mer självständigt boende. Förhoppningen är att Brukarskolan ska öka brukarinflytandet, stärka brukarnas egenmakt samt motverka passivisering.

Genom projektet Brukarskola skapa en modell för att erbjuda kurser och aktiviteter som underlättar den enskildes väg till större autonomi och en så självständig boendeform som möjligt. Under 2019 har en delprojektledare med egen erfarenhet knutits till projektet. Syftet är att projektledaren i samverkan med deltagarna och Studieförbundet Vuxenskolan ska organisera studiecirkel för personer boende inom Boende- och behandlingsenheten.

Projekt brukarskolan har pågått i tre år. Iden om Brukarskolan som komplement till Boende- och behandlingsenhetens övriga insatser har tagits emot positivt från brukare, medarbetare och beställare. Ökad aktivering i vardagen är en viktig del i återhämtning till ett mer självständigt liv. Det gäller boende såväl på akutboende, omvårdnadsboenden, stödboenden, träningsboende och försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först.

En delprojektledare med egen erfarenhet av hemlöshet tillhandahålls av Studieförbundet Vuxenskolan vars huvudsakliga uppgift har varit att inspirera deltagarna i brukarskolan att delta i studiecirkel. Projektledaren har organiserat "prova på kurser", administrerat och lett studiecirkel. Brukarskolans aktiviteter har utgått från brukarnas egna behov och önskemål och därför har delprojektledaren besökt enhetens boenden för att ha ett antal kurser med "prova på aktiviteter" och därefter anordnat ett urval av studiecirkel. Projektet har även en lokal i anslutning Aspuddens akutboende, Annexet där det hålls kurser och aktiviteter. Arbetet är nu implementerat i ordinarie verksamhet med ett utbud av studiecirkel och föreläsningar.

Placeringsamordnare inom Boende- och behandlingsenheten

Socialförvaltningens Boende- och behandlingsenhet

Syftet med projektet var att hitta en modell för samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård vid utskrivningar från slutenvård för att vuxna hemlösa personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa skulle få en trygg och säker utskrivning och att den enskildes behov av vård- och omsorgsinsatser tillgodoses. Genom att kartlägga målgruppens behov har Boende- och behandlingsenheten anpassat verksamheten genom att bland annat förändra arbetssätt. Syftet var även att studera effekterna av en placeringssamordnare gällande effektivisering, beläggning, kostnader samt verksamhetsutveckling men även att anpassa stödet till beställarnas behov.

Arbetet har bedrivits verklighetsnära i samarbete med Enheten för hemlösa, stadsdelarna och enhetens biträdande chefer och gruppleddare. En viktig del i projektet har varit information till stadsdelarna där projektet beskrivits och enheten presenterats för handläggare och chefer. Det fanns en del okunskap om Boende- och behandlingsenhetens utbud och resurser. Informationen har omgående genererat förfrågningar om placering. Placeringsamordnarens uppdrag har kommit från biståndshandläggare/socialsekreterare inom socialpsykiatri, funktionshinder, äldreomsorg och missbruk/vuxengrupp.

Placeringsamordnaren har inte sällan träffat målgruppen i ett annat skede, än i samband med utskrivning från slutenvården som var tänkt. Handläggaren har kontaktat placeringsamordnaren för att personen saknar ett fungerande boende. Under projektets gång har arbetet med att utveckla och anpassa enhetens boenden utifrån målgruppens behov pågått. Placeringsamordnaren har kommit i kontakt med 80 brukare, 11 kvinnor och 63 män. Varav hälften har genererat placering inom Boende- och behandlingsenheten. 25 av dessa personer har under kontakten varit inskrivna inom slutenvården. Effekten av placeringsamordnare är lyckosam, beläggningen har ökat och det har blivit smidigare för beställare att placera inom enheten. Funktionen placeringsamordnare är numera en del av ordinarie verksamhet.

Nya startpunkten

Östermalms stadsdelsförvaltning

Syftet med projektet har varit att utveckla brukarmedverkan och brukarinflytandet på vår träfflokal Startpunkten belägen i Hjorthagen. Med detta hoppas vi nå ut till och attrahera flera medborgare och att personer som lever med psykisk ohälsa ska hitta dit, kunna påverka och få en meningsfull tillvaro. Brukarnas delaktighet och inflytande i verksamheten kan förhoppningsvis leda till en positiv utveckling även inom andra områden i deras liv. Därutöver är en träffverksamhet en källa för gemenskap och delaktighet. Personer som lever i ensamhet och isolering får en mötesplats.

Det praktiska arbetet har utförts inom tre huvudområden:

- 1) Anordnande av brukarråd där Startpunktens deltagare/brukare själva framför önskemål och åsikter gällande utvecklingen av verksamheten på träfflokalen samt deltar i planering för hur önskemålen kan genomföras.
- 2) Genomförande av hälsofrämjande och återhämtningsinriktade

studiecirkel där deltagarna tillsammans diskuterar och reflekterar kring återhämtningsprocesser, sina egna mål, drömmar och idéer. Detta för att skapa engagemang, gemenskap och uppmärksamma möjligheterna till att deltagarna genom ökad egenmakt och självkänsla för att kunna påverka sina egna livssituationer i positiv riktning.

3) Studiebesök vad som för andra träfflokaler och olika typer av liknande verksamheter tycks ha varit hjälpsamt i processen att öka brukarmedverkan och engagemang.

Resultatet av projektet har hittills visat sig genom engagemang inom samtliga ovan projektområden. Deltagare har bidragit med både erfarenhetsdelning, åsikter, diskussionsunderlag, önskemål och praktiskt deltagande gällande utvecklingen av träfflokalen Startpunkten och dess återhämtnings- och gemenskapsfrämjande aktiviteter.